

plciach nie otrzymałem ani jednego okazu. Co się zaś tyczy samiczek, to wylęgły się przeważnie ♀♀ ab. *subalpina* Schaw., a tylko niewiele z tych można uważać za ♀♀ należące do ab. *matronalis* Frr. Na wzmiankę zasługuje jeden okaz ♀, który na wszystkich skdł. zarówno z wierzchu jak też i od spodu posiada barwy wybladłe tak, iż czyni z wejrzenia wrażenie, jakby był lekko popudrowany. Pomiędzy ♀♀ odmiany ab. *subalpina* Schaw. są i takie, u których na przedn. skdł. obie skrajne poprzeczne przepaski (z „czwórki“), wraz z końcem przerwanej podłużnej plamy przy brzegu pachowym, zlewają się, tworząc szeroką kilkomicilimetrową jasno żółtą przepaskę poprzeczną, w pośrodku lekko przewężoną, zamykającą dwie czarne plamy ponad sobą ułożone i od czarnego tła skdł. zupełnie oddzielone. Przepaska ta sięgająca od brzegu przedniego wpoprzek skdł. aż do przeciwległego brzegu pachowego, dotyka brzegu przedniego dwiema czerwono zabarwionymi wypustkami. Główną cechą charakterystyczną tej odmiany jest obecność wśród jej szerokiej przepaski dwu czarnych plam zupełnie izolowanych od tła skdła, analogicznie jak na skdłach tylnych. Wszystkie inne nakreślenia odpowiadają mniej więcej nakreśleniom odmiany ab. *subalpina* Schaw. Tę ciekawą formę nazwałbym *latefasciata*.

Z powyższego zestawienia wyhodowanych odmian wynika, że rzadka odmiana ab. *matronalis* Frr., jakoteż ab. *subalpina* Schaw. pojawiają się nie tylko w alpejskich i podalpejskich krainach, ale i na równinach jak n. p. w Leśnikach obok Brzeżan.

Rośliniarki (*Tenthredinoidea*) nowe dla fauny Polski

Mouches à scie nouvelles pour la faune polonaise

podał

Inż. JERZY OBARSKI.

Poniżej podaję 14 nowych dla fauny Polski gatunków i odmian *Tenthredinoidea*. Część ich (5) pochodzi ze zbiorów p. Dr. Jana Noskiewicza, który łaskawie wypożyczył mi je do opracowania. Pozostałe (9) ze zbiorów Zakładu Ochrony Lasu, które przeważnie zebrałem w Parku Skierniewickim w okolicach miasta Skierniewic, w roku 1931. W spisie znajduje się 10 gatunków i 4 odmiany nowe dla fauny Polski.

Allantus Panz.

1. *A. sabariensis* Mocs. (*morawitzi* Jak.) ♀. Zaleszczyki, 11 VII 1928, leg. Dr. Noskiewicz. Gatunek rzadki, należy do fauny południowych stepów. Znany dotychczas na Węgrzech (Mocsàry), i w południowej Rosji (Kijowszczyzna — Ruszkowski, Rostów n/Donem — Downar Zapolskij).

Tenthredopsis O. Costa.

2. *T. litterata* Geoffr. var. *caliginosa* Steph. ♀. Skierniewice, las Zwierzyniec w trawie, 14 VI 1931, leg. Obarski

Selandria Leach.

3. *S. serva* F. var. *mediocris* Lep. (*interstitialis* Knw.) ♀. Skierniewice, Park, 12 V 1931, leg. Obarski.

4. *S. temporalis* C. G. Thoms. ♀. Skierniewice, las Zwierzyniec w trawie, 14 VI 1931, leg. Obarski.

5. *S. foveifrons* C. G. Thoms. ♀. Skierniewice, Park w trawie, 6 i 12 V 1931, 2 egzemplarze. Rzadki.

Emphytus Kl.

6. *E. melanarius* Kl. (*tricoloripes* O. Costa.) ♀. Sinków, Małopolska, 30 VIII 1924, leg. Dr. Noskiewicz.

Empria Lep.

7. *E. undulata* Knw. ♀. Łagów, Góry Świętokrzyskie, 3 VI 1930, leg. Obarski. Gatunek rzadki. Znany dotychczas z południowej Europy, z Moraw, Karyntji i Węgier.

Fenusella Ensl.

8. *F. nigripes* Knw. ♀. Skierniewice, Park w trawie, 6 V 1931, leg. Obarski, 2 egzemplarze.

Amauronematus Knw.

9. *A. histrio* Lep. var. *rufescens* Htg. (*Nematus glenelgensis* Cam.) ♀. Końskowola, p. Puławy, 1926, leg. Noskiewicz.

10. *A. fallax* Lep. var. *striatus* Htg. ♀. Skierniewice, VII 1931, leg. Obarski.

Pachynematus Knw.

11. *P. diaphanus* Evers. (*flaviventris* Htg.) ♀. Skierniewice, pole doświadczalne. Na jęczmieniu, 3 VI 1931, leg. Obarski.

12. *P. xanthocarpus* Htg. ♀. Skierniewice, pole doświadczalne. Na życie, 30 IV 1929 i 2 VI 1931.

Trichiosoma Leach.

13. *T. tibiale* Steph. (*crataegi* Zadd.) ♀. Końskowola, p. Puławy, 1926, leg. Noskiewicz.

14. *T. sorbi* Htg. ♀. Zakopane, 30 V 1915, leg. prof. Kozikowski. Krasnystaw 21 VI, Worochta 20 V, leg. Noskiewicz.

Résumé.

L'auteur donne pour la faune polonaise 14 nouvelles espèces et variétés de mouches à scie. De la collection du Dr. Noskiewicz proviennent 5 exemplaires presque tous de la Petite Pologne orientale. Les 9 autres sont de la collection de l'Institut de Protection des Forêts et d'Entomologie de Skierniewice. Ils furent trouvés dans les environs de cette ville.

LITERATURA.

1. P. Cameron. A Monograph of the British Phytophagous Hymenoptera. London, 1882—1892.
2. E. Enslin. Die Tenthredinoidea Mitteleuropas. Berlin, 1918.
3. W. F. Konow. Systematische Zusammenstellung der bisher bekannt gewordenen Chalastogastra. Zeitschr. f. Hymenopt. und Dipter. 1901—1908.
4. J. Kinel i J. Noskiewicz. Zapiski entomologiczne z Kasowej Góry. Kosmos. Lwów. Zesz. 1—2. 1924.
5. Z. Mokrzecki. Sprawozdanie z działalności Zakładu Ochrony Lasu i Entomologii 1924—1927. Polskie Pismo Entomologiczne. T. VI. Lwów 1927.
6. E. L. Niezabitowski. Przyczynek do fauny rośliniarek Galicji. Sprawozd. Kom. Fizjogr. Kraków, 1897.
7. E. L. Niezabitowski. Materiały do fauny Galicji. Sprawozd. Komisji Fizjogr. Kraków, 1898.
8. M. S. Nowicki. Przyczynek do owadniczej fauny Galicji. Kraków, 1864.
9. J. Obarski. Przyczynek do fauny *Tenthredinoidea* Polski. Polskie Pismo Entomologiczne, tom X, zeszyt 1. Lwów 1931.
10. J. Obarski. Materiały do fauny rośliniarek (*Tenthredinoidea*, *Hymenoptera*) Polski. II. Fragmenta Faunistica Musei Zoologici Polonici. Warszawa, 1931.

11. J. Ruszkowski. Rośliniarki (*Tenthredinoidea*) Kijowszczyzny. Sprawozdanie Kom. Fizjog. Pols. Akad. Umiej. Kraków, tom LVIII i LIX.
12. J. Ruszkowski. Rośliniarki (*Tenthredinoidea*) nowe dla fauny Wielkopolski. Polskie Pismo Entomologiczne. T. IV. Lwów, 1925.
13. J. Szulczewski. Obecny stan badań nad fauną błonkówek Wielkopolski. Sprawozd. Kom. Fizjogr. P. A. U. Kraków, 1922.
14. A. Wierzejski. Przyczynek do fauny owadów błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*). Sprawozd. Kom. Fizjogr. P. A. U. Kraków, 1867.

Sprostowania (Rectifications).

I.

Eugenjusz Judenko. Data concerning the fauna and the biology of plant lice (Aphididae) from the surroundings of Puławy. 2. (P. P. E. X. 2).

Page 114, 1 line from end for „attains $\frac{1}{8} - 1\frac{1}{10}$ “ read „attains $\frac{1}{8} - \frac{1}{10}$ “

Page 117, line 19 for „Length of antennae 252 246 228“
read „Length of antennae 266 2475 228“

II.

F. Fejfer w artykule p. t. „Nowe chrząszcze (Coleoptera) dla Ziemi polskich“ (Kosmos, Lwów, T. 49, Rok 1924) cytuje m. i. jako nowy dla fauny naszej gatunek: *Chrysomela salviae* Germ., złowiony w Narcie pod Zwierzyńcem. Dla porównania powołuje się na moje okazy z Brodów, VII — 1924 r.

Zachodzi tu przykra omyłka. Przeważnie zebrane w Brodach okazy, odstąpione p. Fejferowi, należą do gatunku *Chr. cerealis* L. a. *mixta* Küst. Omyłka w oznaczeniu powstała stąd, że przysłane mi z Węgier południowych okazy były fałszywie oznaczone; a że okazy znalezione w Brodach im odpowiadały, oznaczyłem je również jako *Chr. salviae*. Omyłkę skonstatowałem dopiero w długi czas po odstąpieniu niektórych okazów z Brodów p. Fejferowi.

Roman Patkiewicz.